

יוצרים מהומה ברשת

הקונגרס האמריקאי איים לעצב מחדש את דמותו של האינטרנט באמצעות שתי הצעות חוק שנויות במחלוקת. ההצעות מחייבות צנזורה בוטה על אתרי אינטרנט הנחזים כמפרי זכות יוצרים. מתי זה עלול לקרות? לא ידוע. מי צריך לחשוש מכך? כולנו

אלדר הבר

ר"ר Stop Online Piracy Act, או בקיצור PIPA, או בקיצור SOPA (בהתאמה), נמצאות על שולחן הדיונים של שני בתי הקונגרס האמריקאי. אקדים ואומר שתי-דן של הצעות החוק לוט בערפל. נכון לכתיבת שורת אלו, PIPA ו-SOPA כבר אינן עומדות על הפרק, לבטח שלא במתכונותיהן הנוכחיות. למרות חוסר הודאות באשר לעתידן ולנוסחן הסופי של הצעות החוק, ככל שיחוקקו, ולשם מטרת הדיון, אביא את חלקן העיקרי והמהותי של הצעות החוק בנוסחן הנוכחי בלבד, ואציע בתמורה תהיות מרכזיות העורכות מהן ונוגעות במישורן למחאה הציבורית נגדן.

הצעות החוק נוסחו במטרה להילחם בתופעת ההפרה של קניין רוחני ברשת, בעיקר הפרת זכויות יוצרים. האמצעי המרכזי שהוצע היה פגיעה כלכלית באתרים שאינם אמריקאיים המפרים קניין רוחני אמריקאי. לכאורה, הצעות החוק מעניקות למשרד המשפטים האמריקאי ולבעלי זכות יוצרים שזכותם

ב-18 בינואר 2012 בחרו אתרי אינטרנט רבים, בהם ויקיפדיה (בגרסה האנגלית) ומנוע החיפוש גוגל, להביע את מחאתם נגד שתי הצעות חוק אמריקאיות אשר ביקשו למנוע הפרה של זכויות יוצרים ברשת. ויקיפדיה מנעה גישה לתוכני האתר באמצעות החשכת המסך והעברת המסר "דמיינו לעצמכם עולם ללא מידע חופשי", בעוד שגוגל בחרה במחאה מרוככת יותר, וצנזרה את סמליל החברה בעמוד מנוע החיפוש. הפעולות הללו, אשר הגיחו בשיאה של ביקורת ציבורית רחבת היקף על נוסחן של הצעות החוק, הובילו את הקונגרס האמריקאי בבית הנבחרים ובסנאט להקפיא לעת עתה את הצעות החוק מעוררות המחלוקת, עד שיימצא פתרון הולם יותר לסוגיית ההפרה של זכויות יוצרים ברשת. אז מה בעצם כל כך מפחיד אתרי אינטרנט וחברות ענק אשר החליטו לצאת חוצץ נגד הצעות החוק?

הצעות החוק האמריקאיות, PROTECT IP Act, עונות על שתי הצעות חוק אמריקאיות אשר ביקשו למנוע הפרה של זכויות יוצרים ברשת. ויקיפדיה מנעה גישה לתוכני האתר באמצעות החשכת המסך והעברת המסר "דמיינו לעצמכם עולם ללא מידע חופשי", בעוד שגוגל בחרה במחאה מרוככת יותר, וצנזרה את סמליל החברה בעמוד מנוע החיפוש. הפעולות הללו, אשר הגיחו בשיאה של ביקורת ציבורית רחבת היקף על נוסחן של הצעות החוק, הובילו את הקונגרס האמריקאי בבית הנבחרים ובסנאט להקפיא לעת עתה את הצעות החוק מעוררות המחלוקת, עד שיימצא פתרון הולם יותר לסוגיית ההפרה של זכויות יוצרים ברשת. אז מה בעצם כל כך מפחיד אתרי אינטרנט וחברות ענק אשר החליטו לצאת חוצץ נגד הצעות החוק?

עו"ד אלדר הבר, דוקטורנט במרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל אביב

SOPA מרחיבה את היריעה ומטילה אחריות גם על אתרי אינטרנט להסרת קישורים לאתר המפזר. לדוגמה, גוגל תידרש להסיר תוצאות חיפוש המובילות לאתר אינטרנט שיימצא מפזר לפי צו בית משפט, וויקיפדיה תיאלץ להסיר מערכיה קישור לאתר

An important message from
WIKIPEDIA
The Free Encyclopedia

18TH JANUARY, 2012

The Internet needs you

For over a decade, global volunteers have compiled billions of facts and contributed millions of hours to build Wikipedia.

We have only been able to do this because the Internet is free and open; but at this moment, **free speech is in peril like never before.**

The United States Congress is currently considering striking out major rights of free speech and other laws which made Wikipedia possible, forcing us to censor our editor discussions and the information we show you, for the benefit of lobbyists. If passed, it would destroy the freedom of individuals to write without censorship, on every website we have, in any language, everywhere in the world.

Please, consider whether a free and open Internet that includes Wikipedia is something that you, too, care about. Use the tool below to take action. Help protect the Internet. [More...](#)

Here's the call to action

or contribute to Wikipedia

“האינטרנט זקוק לך”. מודעת ההחשכה של ויקיפדיה

בית המשפט להורות למפרסמים אמריקאים לנתק את הקשרים המסחריים עם האתר המפר לכאורה, ולחברות אמריקאיות המספקות שירותי תשלום דרך הרשת, דוגמת ויזה ו־PayPal, לחסום עסקאות בין חשבונות של אזרחים אמריקאים לחשבונות האתר.

הצעות החוק אף אוסרות על פרסום דרכים לעקיפתו, איסור המטיל אחריות בעיקר על אתרים אמריקאיים. כלומר, ככל שספק השירות ייעתר לצו בית המשפט ויחסום את הגישה לאתר הנחזה כמפר, פרסום של דרכים או אמצעים לעקוף את החסימה בכל אמצעי – כגון פרסום באתר אינטרנט – יחשפו את האתר המפרסם לתביעה שעלולה אף להוביל לסגירתו. לבסוף, כאקט מניעתי, הצעות החוק מאפשרות לספק שירות לחסום על דעת עצמו אתר אינטרנט זר אם בידי הוכחה שיעודו ומטרתו של האתר להפר או לעודד הפרה של זכויות יוצרים, ללא צורך בצו בית משפט, ותוענך לו הגנה משפטית במקרי שגגה.

הופרה את האפשרות להגיש בקשה לבית משפט, להוצאת צו נגד אתר אינטרנט זר אשר מאפשר, מעודד או מיועד ברובו להפרת זכות יוצרים אמריקאית, והסמכות השיפוטית של ארצות הברית לא חלה עליו. ככל שבית המשפט ייעתר לבקשה, תהיה באפשרותו להוציא צו שיפוט המורה לספק שירות אמריקאי לחסום גישה לאתר. במילים אחרות, ספקי שירות האינטרנט יידרשו למנוע מגולשים בתחומי ארצות הברית לגלוש לאותו אתר מפר (PIPA ו־SOPA נבדלות בהגדרת דרכי מניעת הגלישה לאתר המפר; בעוד ש־PIPA מחייבת לנתב מחדש או לחסום את שם המתחם של האתר, SOPA מחייבת לחסום גישה באמצעים ש"אינם מהווים נטל על ספק השירות, מתאפשרים טכנולוגית וסבירים"). בעניין זה, לאחר ביקורת חריפה על הצעות החוק, מנסחיה משני בתי הנבחרים הצהירו כי לעת עתה יוסר הסעיף מהצעות החוק. בפועל, מלבד שינויים קלים ב־SOPA, הסעיף טרם הוסר. ועוד: באפשרות

על אף הדמיון הרב בין מטרותיהן וניסוחן של הצעות החוק, קיים ביניהן שוני מהותי החורג משינויי נוסח וגורם לרבים להחשיב את SOPA לגרסה מחמירה יותר. ההבדל העיקרי בין הצעות החוק טמון בזהות הגופים שעליהם תוטל האחריות המשפטית. בעוד ש-PIPA מטילה אחריות על ספקי שירות, על מפרסמים ועל חברות אמריקאיות המספקות שירותי תשלום ברשת, SOPA מרחיבה את היריעה ומטילה אחריות להסרת קישורים לאתר המפר גם על אתרי אינטרנט לרבות מנועי חיפוש, רשתות חברתיות ואתרי תוכן. לדוגמה, גוגל תידרש להסיר את כלל תוצאות החיפוש המובילות לאתר אינטרנט אשר ימצא מפר לפי צו בית משפט; ויקיפדיה תיאלץ להסיר מערכיה קישור לאתר; פייסבוק תיאלץ להסיר פוסטים המקשרים לאתר; וטוויטר – ציוצים כ-

גם החסמים המשפטיים ב-PIPA גבוהים יותר מב-SOPA, כי הראשונה דורשת רמת הוכחה גבוהה יותר של הפרה למתן הצו השיפוטי. לבסוף, זהו העניין היחיד שבו הצעות החוק הפוכות ברמת חומרתן, PIPA אינה מתייחסת לשימוש לרעה של בעל זכויות בבקשה לצו שייפוטי, בעוד SOPA מאפשרת פיצוי לצד הנפגע מעותר שפעל בחוסר תום לב. אם לסכם, ההבדל המשמעותי

ביותר בין הצעות החוק הוא שבעוד PIPA מאיימת על המודלים העסקיים של אתרים זרים המפרים או מעודדים הפרה של זכויות יוצרים כך שלא ייהנו מפרסום ומתשלום דרך חברות תשלום אמריקאיות, SOPA מוסיפה הטלת חבות משפטית להסרת קישורים לאתר על כל אתרי האינטרנט האמריקאיים לרבות מנועי חיפוש, רשתות חברתיות ואתרי תוכן, תוך הגברת חסם לגולשים האמריקאים לתור אחריו ברשת.

נכון לכתובת שורות אלו, כאמור, הודיע המחוקק האמריקאי באופן חסר תקדים כי הוא מקפיא את הדיונים בהצעות עד להודעה חדשה. אך עדיין ראוי לברר מה הם התרחישים האפשריים של SOPA,

הצעת החוק המחמירה מהשתיים, ככל שתוחזר לשולחן הדיונים. בתרחיש אופטימי, הצעת החוק תוביל לירידה משמעותית בהפרת זכויות קניין רוחני ברשת באמצעות פגיעה כלכלית באתרי אינטרנט שאינם אמריקאיים, המשמשים תשתית משמעותית או מיועדים להפרה או לעידוד הפרה של זכויות יוצרים שתיגרם עקב ירידה צפויה בכמות התעבורה, הגבלה על מסחר אלקטרוני וכרסום בהכנסות מפרסום. אך חרף כוונתו של המחוקק להגביל את הפגיעה לאתרים זרים, הצעת החוק עלולה לפגוע מאוד גם בכלכלה המקומית. הצעת החוק מטילה אחריות כלכלית כבדת משקל על חברות אמריקאיות. מפרסמים וחברות המספקות שירותי תשלום יאבדו לקוחות עסקיים. אתרי אינטרנט רבים, לרבות מנועי חיפוש, רשתות חברתיות ואתרי תוכן, יאלצו לעשות שימוש באמצעים טכנולוגיים ו/או להעסיק כוח אדם כדי ליישם את צו בית המשפט להסרת הקישור לאתר המפר, עניינים הדרושים משאבים כלכליים. גם במקרה שחברות בעלות כיס עמוק ישכילו לציית לדרישת שות החוק, קיים חשש ממשי לקיומן של חברות קטנות וחברות הזנק באינטרנט, וכן חשש להצבת רף כלכלי גבוה בפני חברות חדשות שיתקשו לעמוד בדרישות המכבידות

של החוק. לבסוף, מתן אפשרות לספק שירות לחסום באופן עצמאי אתר אינטרנט זר מסכן את חופש הביטוי ואת חופש המידע של אזרחים, ועלול להיות מנוצל לרעה בידי ספקי שירות בעלי אינטרס.

מה ברמת המקרו? ראשית, ארצות הברית תצטרף כחברה למועדון אקסלוסיבי ומכובד של מדינות דוגמת איראן וסין, אשר חוסמות גישה לאתרי אינטרנט ובכך מצנזרות את חופש הביטוי ברשת – זכות חוקתית חשובה לאין ערוך, במיוחד בארצות הברית. אף על פי שככל הנראה, לבסוף לא ייחסמו אתרים באמצעות ספק השירות (או לפחות כך נדמה לפי ההצהרה הפומבית של מנסחי ההצעות), חסימה של תוצאות מנוע חיפוש ו/או כל קישור דרך רשתות

בעלי זכויות יוצרים אמנם משוועים לפתרון אפקטיבי לסוגיית ההפרה של זכויות ברשת, אולם PIPA ו-SOPA לבטח אינן הפתרון. מדובר בהצעות חוק דרקוניות אשר עלולות להוביל בין היתר לאפקט מצנן על חדשנות טכנולוגית ועל עידוד יצירה

היתר בזכות לחופש ביטוי, לחופש מידע ובזכות לפרטיות, והפגיעה בזכויות לא תשיג את המטרה – מציאת פתרון ממשי לסוגיית ההפרה של קניין רוחני ברשת.

כהערת סיום אציין כי המאבק על הצעות החוק חשף סוגיה מפחידה במעט שאינה קשורה לתור-כן ההצעות עצמן. הוא המחיש את כוחם הפוליטי הבלתי מבוטל של אתרי אינטרנט דוגמת ויקיפדיה, אשר נטלו חלק פעיל במאבק. ככל שהחשכת אתר ויקיפדיה, פופולרי ככל שיהיה, גרמה או לכל הפחות תרמה באופן משמעותי להתקפות הקונגרס האמריקאי בהקפאת הצעות החוק, נסו לדמיין כיצד תיחווה החשכתה של ענקית החיפוש גוגל, למשל

לא לצנזורה. עמוד הכניסה לאחד מאתרי הטכנולוגיה הבולטים

כאשר המחוקק יציע חוק שלא יהיה לרוחם של בעלי החברה. האם ניתן כלל לדמיין את צביונה של הרשת ללא שער הכניסה הראשי שלה, כפי שרבים מאיתנו חווים אותו? לומר אחרת, מה משמעות כוחן הפוליטי של חברות מסחריות שאינן נבחרות ציבור לעצב את מדיניות חיינו? למענה, חלקי לפחות, על שאלות מסוג זה, ניאלץ ככל הנראה להמתין להצעת החוק הבאה שתרגיז את עמק הסיליקון. אל חשש, היא קרוב לוודאי מנוסחת ברגעים אלו ממש.

חברתיות ואתרי תוכן אינה משנה את המציאות העגומה שמצטיירת מהצעות החוק: מדובר בצנזורה בוטה פר אקסלנס, אשר עשויה להצביע על שינוי בגישה האמריקאית הדוגלת בעידוד הגישה למידע חופשי ולחופש ביטוי. החשש מתעצם מכך שהצעות החוק עלולות להשפיע על יתר מעצבי המדיניות בכפר הגלובלי, שישתמשו בחקיקה האמריקאית כאמתלה לשימוש בצנזורה על אמצעי תקשורת ככלי משפטי לגיטימי – חקיקה אשר לא בהכרח תגביל את עצמה לענייני קניין רוחני.

שנית, ככל שהצעות החוק יאסרו את פרסומם של דרכים ואמצעים לעקיפת החוק, אזי מנוע חיפוש דוגמת גוגל, שיציג בתוצאות החיפוש שלו קישור לאתר המצביע על דרכים לעקיפת החוק – כמו גם כל רשת חברתית דוגמת פייסבוק וטוויטר, שאחד ממשתמשיה יפרסם פוסט או יציין על דרכים דומות – עלול להיסגר, שכן בעניין זה אוסרת הצעת החוק על פרסום מראש לעומת הסרה בדיעבד. במילים אחרות, אתרים כמו גוגל, פייסבוק, טוויטר וויקיפדיה עלולים להיסגר עקב פעולה יחידה של משתמש קצה. לבסוף, כדי ליישם את דרישות הצעות החוק, חברות רבות יאלצו לנטר את פעילויות משתמשיהן ולנתחן לשם מניעת פרסום תכנים ו/או קישורים מפרים. הדבר עלול לפגוע אנושות בזכות לפרטיות של גולשים רבים, זכות שזה מכבר נלחמת על חייה בסביבה הדיגיטלית.

הרעיון אשר עומד בבסיס הצעות החוק הוא מר-צדק וראוי בהחלט. האינטרנט מאפשר הפרה של קניין רוחני בהיקפים עצומים, דבר אשר הוכח לא פעם כפוגע באופן ישיר בתמריץ הכלכלי של בעלי זכויות יוצרים מסוגים שונים. ככל שהאינטרנט יאפשר הפרה של זכויות יוצרים, למשל באמצעות הנגשת תכנים המוגנים בזכויות יוצרים, הוא ייצר תמריץ שלילי ליוצרים, כך שאמנים רבים יזנחו את אמנותם ולבסוף ייפגע כלל הציבור. מנגד, אף שבעלי הזכויות משוועים כבר זמן רב לפתרון אפקטיבי לסוגיית ההפרה של זכויות יוצרים ברשת, PIPA ו-SOPA לבטח אינן הפתרון הראוי והרצוי. בקליפת אגוז, PIPA ו-SOPA הן הצעות חוק דר-קוניות אשר מאיימות על כולנו. הן עלולות להוביל לאפקט מצנן על חדשנות טכנולוגית, על שיתוף ועידוד יצירה, לפגוע בכלכלה העולמית ולכרסם בין